

Darvin Makineler Arasında

Cellarius

1863

İçindekiler

Çevirenin Tanıtımı	3
Darvin Makineler Arasında	4

Çevirenin Tanıtımı

Aşağıda İngiliz yazar Samuel Butler'ın 1863 yılında bir Yeni Zelanda gazetesine gönderdiği ciddi bir mektubun Türkçe çevirisini sunuyoruz. Yazıda Butler, Darvinci evrim teorisinin günümüzde kabul görmeyen ilerlemeci bir yorumuna dayanmasına rağmen insan-makine ilişkisi ile ilgili, oldukça erken bir tarihte, çok isabetli gözlemlerde bulunmaktadır. Butler'ın kullandığı daha yüksek ya da daha aşağı türler gibi kavramların günümüz evrim teorisinde bir geçerliliği yoktur ve günümüzde yaşayan türler arasında birisi diğerlerinden daha evrimleşmiş, daha ileri ya da daha yüksek değildir.

Butler, makinelerin de biyolojik organizmaların tabi olduğuna benzer evrimsel bir sürece tabi olduğunu ve tıpkı onlar gibi fakat onlardan çok daha hızlı bir şekilde evrim geçirdiklerini söylemektedir. Makinelerin evrimini iten süreç insanlar ile girmiş oldukları karşılıklı fayda ilişkisidir. Ancak makineler biyolojik organizmalara kıyasla çok daha hızlı bir şekilde evrim geçirmekte ve her geçen gün insanlar makineler karşısında zemin kaybetmektedir. İnsanoğlunun varoluşu gün geçtikçe daha da derinleşen bir şekilde makinelere bağlı hale gelmektedir. Bu gidişatın mantıksal sonucu makinelerin gezegenin hakim türü haline gelmesidir.

Butler'ın bu mektubu yazdığı 19. yüzyılda makineler ancak mekanik işlemleri gerçekleştiren beden uzuvlarına sahipti ve Butler da bu alandaki gelişmelerden bahsetmektedir. 20. yüzyılda bilgisayar teknolojisi ile birlikte makinelerin sinir sistemleri de gelişmeye başlamıştır. Bu, makinelere, Butler'ın 19. yüzyılda tahmin edemeyeceği boyutlarda bir otonomi kazandırmaktadır. Butler'ın başarılmasını oldukça zor gördüğü insan ırkından tam olarak bağımsızlaşmış bir makine alemi günümüzde o kadar da uzak bir ihtimal değildir.

Darvin Makineler Arasında

Sayın Beyefendi,

Şimdiki neslin çok haklı olarak gurur duyduğu şeyler arasında mekanik uygulamalar alanında her gün yaşanan mükemmel gelişmeler hepsinin üzerinde durmaktadır. Ve bu gelişmeler gerçekten birçok açıdan büyük bir taktiri hak eder. Yeteri kadar göz önünde oldukları için bunlardan burada bahsetmemize gerek yoktur. Bize düşen ödev, gururumuzu bir nebze olsun alçak gönüllülüğe sevk edecek ve insan ırkının gelecekteki konumu hakkında ciddi bir şekilde düşünmemizi sağlayacak gözlemlerde bulunmaktır. Mekanik yaşamın

kaldıraç, takoz, rampa, vida ve palanga gibi erken dönemdeki ilkel biçimlerine baktığımızda ya da (analoji bizi bir adım daha öteye götüreceği için) mekanik alemin tümünün kendisinden geliştiği o tek ilkel biçime yani kaldırıca baktığımızda ve sonra *Great Eastern*'in¹ makinelerini incelediğimizde, mekanik dünyanın muazzam gelişimi ve hayvan ve bitki aleminin gerçekleştirdiği yavaş gelişime nazaran attığı devasa adımlar karşısında şaşkınlığa düşeriz. Bu muazzam gidişatın sonuçlarının ne olabileceğini kendimize sormadan edemeyiz. Bu gidişat hangi yöne doğru gitmektedir? Varacağı yer neresi olacaktır? Bu soruların çözümüne yönelik bazı mükemmel olmayan ipuçları vermek bu mektubun gayesi olacaktır.

“Mekanik yaşam”, “mekanik krallık”, “mekanik dünya” ve benzeri kelimeleri kullanmamız tesadüfi değil. Çünkü bitkiler dünyası nasıl mineral dünyadan doğduysa ve hayvanlar alemi bitkiler aleminin üzerine geldiyse yakın zamanda da yepyeni bir alem ortaya çıkmıştır. Bu alemin şu ana kadar gördüğümüz üyeleri zamanı geldiğinde bu ırkın çok eski zamanlara ait üyeleri gibi gözükecekler.

¹ *Great Eastern, 1858 yılında üretilmiş buhar ve rüzgar ile çalışan bir İngiliz gemisiydi. (Çevirenin notu.)*

Hem doğa tarihi hem de makineler hakkındaki bilginin onları cinslere, alt-cinslere, türlere, çeşitlere ve alt-çeşitlere vb. ayırmak; oldukça farklı makineleri birleştiren bağlantı noktalarını izlemek; insanların kullanımına bağlı olmanın doğal seçilimin bitki ve hayvan alemlerinde oynadığı rolü onlar üzerinde nasıl oynadığını açıklamak; yalnızca birkaç makinede kalmış, az gelişmiş ve tamamı ile faydasız, ancak artık soyu tükenmiş ya da mekanik var oluşun yeni bir aşamasına yükselmiş eski bir atadan geldiğinin işareti olan temel organlarını² işaret etmek gibi

² Bu yazıyı gazetede okuyan bir filozof yoldaşımız temel organlar ile neyi kastettiğimizi sordu ve bu organların ne olduğuna dair bir örnek vermemizi rica etti. Cevap olarak, kullandığımız tütün piposunun altında yer alan çanak biçimindeki çıkıntıyı örnek verdik. Bu organ, orijinalinde, aynı amaca matuf olarak çay fincanlarının altındaki çanak olarak tasarlanmıştır. Bu, pipolarındaki aynı fonksiyonun farklı bir biçimidir. Bu çıkıntının amacı, piponun sıcaklığının, üzerine konduğu masada iz yapmasını önlemektir. En erken dönemdeki pipolarda gördüğümüz gibi orijinalinde bu çıkıntı şimdiki halinden oldukça farklı bir şekle sahipti. Dip noktasında geniş ve düzdü ve böylece piponun, konulduğu masanın üzerinde sabit durmasını sağlıyordu. Bu kullanımın geçirdiği dönüşümler bu fonksiyonun günümüzdeki temel biçimine ulaşmasını sağladı. Bu tarz temel organların makinelerde insana nazaran daha az görülmesinin sebebi, insan seçiliminin, daha yavaş fakat daha güvenilir doğal seçilime kıyasla daha aceleci olmasıdır. İnsan hata yapabilir, fakat uzun vadede doğa hata yapmaz. Burada verdiğimiz örnek mükemmel değildir, fakat zeki okuyucu kendi örneklerini kendisi bulacaktır.

devasa ölçüde zor görevleri gerçekleştirmek için oldukça yetersiz olduğunu üzülererek belirtmemiz gerekir. Yapabileceğimiz şey bu alanı daha sonraki araştırmalar adına gündeme getirmektir. Bu araştırma, bizim iddia edebileceğimizden çok daha yüksek eğitim ve yetenek düzeylerine sahip kişiler tarafından gerçekleştirilebilir.

Bizim burada yaptığımız bazı ipuçlarından bahsetmek. Fakat bunu da büyük bir çekingenlik ile yaptığımızı belirtmemiz gerekir. Öncelikle nasıl ilk omurgalılar önce daha büyük bir boyuta ulaşmış ve boyutları sonradan daha yüksek bir organizasyona sahip yaşayan örnekleri seviyesine düşmüşse, makinelerin boyutlarındaki küçülme de onların gelişme ve ilerlemesine eşlik etmiştir. Örnek olarak kol saatine bakalım. Bu küçük yaratığın günümüzdeki yapısını inceleyin, onu oluşturan minik parçaların oyununu izleyin. Fakat bu küçük yaratık 13. yüzyılın kaba duvar saatlerinin gelişmiş halidir—onların bozulması ile ortaya çıkmış değildir. Duvar saatleri, ki artık günümüzde daha da fazla küçülmemektedirler, kol saatlerinin evrensel bir şekilde kullanımı ile tamamen ortadan kalkabilir. Bu durumda duvar saatleri tıpkı eski sürüngenler gibi soyu tükenmiş bir tür olacaktır. Ve böylece kol saatleri (ki son zamanlarda boyutları küçülme eğilimindedir, tersi değil) soyu tükenmiş bir ırkın yaşayan tek örnekleri olacaklardır.

Makineler ile ilgili çekingen bir şekilde ifade ettiğimiz bu fikirler günümüzün en büyük ve en gizemli sorularından birine bir cevap teşkil edebilir. Bahsettiğimiz soru şudur: Dünya üzerindeki egemenliği insandan sonra nasıl bir tür alacaktır? Bu konunun tartışıldığını çok kez duyduk. Ancak bize öyle görünüyor ki insanın halefini kendi ellerimizle yaratıyoruz. Fiziksel yapılarının güzelliğine ve hassaslığına her gün yeni bir şeyler ekliyoruz. Onlara her gün yeni güçler veriyoruz. Üzerlerine her gün çok çeşit zekice kurgulanmış mekanizmalar ekliyoruz. Zeka insan ırkı için neyi ifade ettiyse gün geldiğinde kendini yönetme ve otonom bir şekilde hareket etme yetisi makineler için o anlama gelecek. Yıllar geçtikçe kendimizi aşağı ırk olarak bulacağız. Güç anlamında aşağı, kişisel kontrolü sağlayan o manevi nitelik anlamında aşağı. Onları, en mükemmel ve bilge insanın ulaşmak için ancak cesaret edebileceği zirvenin tezahürleri olarak göreceğiz. Hiçbir kötü tutku, kıskançlık, bencillik, kirli arzu o mükemmel varlıkların kendinden emin kudretlerini rahatsız etmeyecek. Günah, utanç ve kederin onlar arasında bir yeri olmayacak. Zihinleri sürekli bir sakinlik içinde olacak. Hiçbir ihtiyacı olmayan, hiçbir pişmanlığın rahatsız etmediği bir ruhun gönül rahatlığına sahip olacaklar. Hırs onlara hiçbir zaman azap çektirmeyecek. Nankörlük bir an bile canlarını sıkmayacak. Vicdan

azabı, karşılanmayan umutlar, sürgün acısı, makam sahiplerinin küstahlığı—bunların hiçbirisini bilme-yecekler. “Beslenmeye” ihtiyaçları olursa (tam da bu kelimeyi kullanmamız onları yaşayan organizmalar olarak gördüğümüzün işaretini veriyor) işleri ve çıkarları makinelerin her türlü ihtiyaçlarının karşılanması olan sabırlı köleler yardımlarına koşacak. Herhangi bir arıza yaşarlarsa yapıları hakkında derin bilgiye sahip doktorlar onlarla ilgilenecek. Öldükleri zaman, ki bu gerekli ve evrensel sondan bu mükemmel hayvanlar dahi kaçamayacak, vakit kaybetmeden varoluşlarının yeni bir evresine girmiş olacaklar. Çünkü hangi makine her parçası ile aynı anda ölmüş olur?

İşler yukarıda anlatmaya çalıştığımız noktaya geldiğinde, insan makineye, köpek ile atın insana gözüktüğü gibi gözükecektir. İnsan var olmaya devam edecektir, gelişmeye de devam edecektir; makinelerin hayırsever yönetimi altındaki evcilleştirilmiş varlıkları günümüzdeki vahşi varoluşlarından belki daha bile iyi olacaktır. Atlarımıza, köpeklerimize, sığırlarımıza ve koyunlarımıza, genellikle, büyük bir sevecenlik ile yaklaşıyoruz. Onlara, tecrübe bize onlar için neyin en iyi olduğunu gösteriyorsa onu veriyoruz. Et yememizin daha aşağı hayvanların mutluluğuna zarardan çok yarar sağladığı ise şüphe götürmezdir. Bu açıdan bakıldığında makinelerin

de bize iyi davranacağını varsaymak gayet makuldur. Çünkü bizim varoluşumuz nasıl daha aşağı hayvanlara bağlı ise makinelerin varoluşu da bize bağlıdır. Bizim koyunları öldürüp yediğimiz gibi bizi öldürüp yiyemezler. Bize ihtiyaç duyacakları alan yalnızca yeni nesillerinin doğumu ile ilgili işler olmayacaktır. (Ki ekonomilerinin bu alanı her zaman için bizim elimizde olacaktır.) Fakat beslenmek, hasta olduklarında iyileşmek, ölülerini gömmek veya cesetlerinin yeni makinelere dönüştürülmesi konusunda da bize ihtiyaçları olacaktır. Eğer Büyük Britanya’da bulunan insan haricindeki tüm hayvanlar ölürse ve aynı zamanda yabancı ülkeler ile olan tüm bağlantılar ani bir felaket sonucu tamamen imkansız hale gelirse, bu şartlar altında insan yaşamının ortadan kalkması hayal edilmesi oldukça korkunç bir durum olacaktır. Benzer bir şekilde, insanoğlunun ortadan kalkması makineleri de aynı ölçüde kötü hatta daha kötü etkileyecektir. Gerçek, bizim çıkarlarımızın onlarınkinden, onların çıkarlarının da bizimkinden ayrılmaz olduğudur. Her bir ırk diğerine sayısız fayda için bağımlıdır ve makinelerin üreme organları bizim şu anda hayal edemediğimiz bir şekilde gelişene kadar, türlerinin devamı için dahi tamamen insan ırkına bağımlı olacaklardır. Bu organların, insanın çıkarı bu yönde olduğu sürece, bu seviyede gelişme ihtimalinin

olduğu doğrudur. Makinelere takıntılı bir şekilde bağlanmış ırkımızın iki buhar makinesinin verimli bir şekilde birleşmesinden daha fazla görmek isteyeceğı bir şey yoktur. Makinelerin günümüzde dahi diğer makineleri ortaya çıkarmakta kullanıldığı, makinelerin kendi türündeki makinelerin ebeveynleri olduğu doğrudur. Fakat makineler arasındaki flört, kur ve evliliğin geleceğı günler oldukça uzak görünmektedir ve zayıf ve kusurlu hayal gücümüz bunu ancak çok zor bir şekilde gerçekleştirebilir.

Herhalükarda, makineler gün geçtikçe bize karşı zemin kazanıyorlar. Gün geçtikçe onlara daha fazla boyun eğiyoruz. Gittikçe daha fazla insan onlarla ilgilenen köleler olarak her gün boyun eğiyor. Gittikçe daha fazla insan hayatlarının tüm enerjisini her gün mekanik yaşamın geliştirilmesine adıyor. Bu işin varacağı yer yalnızca bir zaman meselesidir. Ancak makinelerin dünya ve sakinleri üzerindeki gerçek hakimiyete sahip olacağı zamanın er ya da geç geleceğı felsefi bir akla sahip hiç kimsenin bir an dahi sorgulayamayacağı bir olgudur.

Bizce derhal makinelere karşı ölümüne bir savaş ilan edilmelidir. Her türden her makine kendi türünün iyiliğini isteyenler tarafından ortadan kaldırılmalıdır. Hiçbir istisna yapılmamalı, hiçbir alan bırakılmamalıdır. Irkımızın ilkel koşullarına derhal dönmek daha iyidir. Mevcut koşullar altında böyle

bir şeyin imkansız olduğu ileri sürölürse, bu, zaten ayvayı yediğimizin, esaretimizin çoktan başladığının, ortadan kaldırmanın kapasitemiz dahilinde olmadığı bir ırk ortaya çıkardığımızın ve köle edilmek ile kalmayıp aynı zamanda bu esareti mutlak bir itaatkarlık ile kabul ettiğimizin bir kanıtı olur.

Felsefe topluluğunun üyelerinin dikkatine sunduğumuz bu mesele hakkında söyleyeceklerimiz şimdilik bu kadar. Eğer üyeler işaret ettiğimiz geniş alandan faydalanmaya razı olurlarsa, gelecek bir zamanda ve belirli olmayan bir süre boyunca bu mesele hakkında çaba harcamaya hazırız.

Saygılarımla,

Cellarius

Anarşist Kütüphane

Cellarius
Darvin Makineler Arasında
1863

31.07.2022 tarihinde şuradan alındı:
vahsikaracam.blogspot.com

Çeviri: Karaçam

İngilizce Aslı: Darwin Among the Machines

tr.anarchistlibraries.net